

Açık bilimi geliştirmek için kamu kaynaklarıyla üretilen yayınların ve bilimsel verilerin özel mülk olarak görüldüğü araştırma kültüründen uzaklaşılmalıdır. Bunun için araştırma değerlendirme ölçütlerini yararlı verilerin paylaşımını ve yeni işbirliği yollarını ödüllendirecek şekilde genişletmek, veri iletişimi için ortak standartlar geliştirmek, yayımlanmış bilimsel makalelerle ilgili veriler için akıllı açıklığı zorunlu hale getirmek, dijital verilerin kullanımını desteklemek ve yönetmek için veri bilimcileri (data scientists) eğitmek, veri dizilerinin yaratılmasını ve kullanımını kolaylaştırmak ve otomatikleştirmek için yeni yazılım araçları geliştirmek ve kullanmak gerekmektedir (Science, 2012, s. 8).

20-21 Ekim 2014 tarihlerinde YÖK'te düzenlenen 3. Ulusal Açık Erişim Çalıştayı Sonuç Bildirgesinde³⁸ aşağıdaki önerilerin mümkün olan en kısa zamanda uygulamaya geçirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır:

- “Kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmalardan üretilen yayınlara açık erişim için yasal düzenlemeler yapılmalı, ulusal ve kurumsal açık erişim politikaları geliştirilmeli ve ilgili yayınlara kurumsal arşivler aracılığıyla erişilebilmelidir.
- Araştırma fonu sağlayan ve araştırma yapan TÜBİTAK, YÖK, üniversiteler ve araştırma kurumları Avrupa Birliği açık erişim mevzuatıyla uyumlu kendi açık erişim politikalarını geliştirmelidir.
- Kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırma projelerinin çıktılarının (yayımlar ve araştırma verileri) kurumsal arşivlerde depolanması ve erişime açılması araştırma desteği alabilmenin bir ön şartı haline getirmelidir.
- Kamu kaynaklı araştırmalardan üretilen yayınların ve verilerin depolanması, düzenlenmesi ve erişime açılması için ulusal düzeyde birlikte çalışabilir bir açık erişim alt yapısı ve uluslararası standartlara (OAI-PMH, OpenURL, OAIS, vs.) uygun kurumsal arşivler kurulmalı, bu arşivlerin Avrupa açık erişim araştırma alt yapısıyla (OpenAIRE) bütünleşme çabaları hızlandırılmalıdır.
- Üniversitelerde yapılan araştırmalardan üretilen bilimsel makalelerin hakem denetiminden geçerek yayına kabul edilmiş kopyaları üst verileri (metadata) ile birlikte ivedilikle kurumsal arşivlerde depolanmalıdır. Bu yayınların üst verileri hemen, tam metinleri ise yayıncıların açık erişim politikaları dikkate alınarak hemen ya da gecikmeli olarak herkesin erişimine açılmalıdır.
- Araştırma değerlendirmede üniversitelerin kurumsal arşivlerinde depolanan yayınlar dikkate alınmalıdır.
- YAAP Projesi çerçevesinde kurulan açık arşivlerin sayısı artırılmalı, arşivlerin içerikleri yayımlar ve araştırma verileriyle zenginleştirilmeli ve ilgili hizmetler geliştirilmelidir.
- Ulusal ve kurumsal düzeyde geliştirilen açık erişim politikalarına uyulup uyulmadığı ve yayınların kurumsal arşivlerde depolanıp depolanmadığı denetlenmeli ve araştırma değerlendirme süreciyle ilişkilendirilmelidir.”

Sonuç olarak, Avrupa Araştırma Alanının önceliklerinden birisi olan “bilginin serbest dolaşımı”ni sağlayabilmesi için Türkiye’nin sağlam bir açık bilim ve açık erişim alt yapısı kurması ve bununla ilgili politikaları bir an önce geliştirmesi gerekmektedir.

³⁸ Bkz. http://www.acikerisim.org/dokumanlar/ae2014_sonuc_bildirgesi.pdf.

